

NATO'DAN NİÇİN ÇIKMALIYIZ?

İkili anlaşmalar, Amerikan üslerinden sonra NATO'nun da "mahzurları" artık tartışma ve eleştirme konusu haline geldi. T.İ.P. bu sorunları ortaya atıp da alârm çanını çaldığı zaman kabaran büyük hiddet dalgaları az-çok yatıştı. Şimdi hemen herkes, yani iktidar ve diğer muhalefet partileri, ikili anlaşmaların, Amerikan üslerinin "mahzurları" üzerinde müttefiktirler; o kadar ki, iktidar ana bir anlaşma tasarısı hazırlamış ve Amerika'yı müzakereye çağırılmış olmakla övünüyor. İkili anlaşmaların millî bağımsızlık ve egemenlik haklarımız yönünden "mahzurları" giderilecek, bu anlaşmalar "ıslah" olunacakmış. Şimdi tema biraz daha değişik gelişmekte, "NATO İttifakının da mahzurları var, onlar giderilsin ama NATO içinde kalalım" deniliyor.

NATO ittifakı ve teşkilâtı içinde kalnıp da ikili anlaşmaların, Amerikan üslerinin, NATO'nun kendisinin bizim için teşkil ettiği "mahzurlar" giderilebilir mi? Asıl cevaplandırılması gereken soru budur.

İkili anlaşmaları ve NATO'yu birbirinden ve her ikisini Amerika'dan ayırmaya imkân yoktur. Amerika ile ikili anlaşmalar, NATO anlaşmasının 3. maddesine dayandırılarak, o gerekçe ile yapılmıştır. İktidarın ileri sürdüğü hukukî mesnet budur. NATO ise Amerika Birleşik Devletleri demektir. Çünkü NATO içinde termonükleer silâhlara yalnız Amerika sahiptir ve bu silâhların kullanılıp kullanılmıyacağı konusunda karar, Amerika'ya aittir. Amerika istemedikçe, ne "entegre" komutanlık sistemi, ne de NATO organlarının göstereceği lüzum, bunların kullanılmasını sağlayabilir. Ayrıca, diğer tip silâh, malzeme ve paranın sağlanmasında da Amerika büyük kaynaktır.

Bir başka açıdan da NATO, Amerika demektir. Amerika'nın bağımsız ve egemen bir devlet olarak kendi millî savunması için aldığı stratejik kararlar, eninde sonunda, ister istemez, NATO'nun kararları haline gelmektedir. Çünkü termonükleer silâhlara sahip biricik üye ve en güçlü üye odur. Nitekim Amerika, 1960'ların başından itibaren, tâ Kennedy zamanında, stratejisini değiştirmiş, "kitle halinde mukabele" yerine, "elâstiki mukabele" ve "kademeli savaş" stratejisini kabul etmişti. 1967 aralık ayında NATO Konseyinin bakanlar seviyesindeki son toplantısında bu strateji NATO stratejisi olarak kabul edildi. Bu kabul ediş, aslında, bir formaliteden ibaretti; çünkü 1961 ile 1967 arasında Sovyetler'le Amerika silâhlı bir çatışmaya girselerdi, Amerika bu stratejiyi uygulayacaktı ve NATO Amerika'yı nükleer silâhlarla kitle halinde mukabelede bulunmaya zorlamıyacaktı. NATO ne hukuki bir anlaşma olarak, ne de fiili askerî bir teşkilât olarak bu imkâna sahiptir.

Gerçekten de, NATO Andlaşmasının 5. maddesine göre, taraflardan birine veya birkaçına saldırı vuku bulduğu takdirde, bu hepsine yapılmış bir saldırı sayılacak ve andlaşma üyelerinin her biri "silâhlı kuvvet istimali de dahil olmak üzere, lüzumlu göreceği harekete, münferiden ve diğer taraflarla mutabakat halinde, hemen teves-

sül etmek suretiyle tecavüze uğrayan taraf veya taraflara yardım” edecektir. Görülüyor ki saldırıya uğrayana, diğer ülkelerin derhal ve otomatik olarak silahlı yardımda bulunmaları zorunluluğu yoktur; “lüzumlu göreceği hareket”, ultimatö vermemek, sıhhi malzeme göndermek, ekonomik baskı da olabilir, termonükleer silâhlarla mukabele de olabilir. Askerî müdahale ve yardımın zorunlu olmadığını Johnson, 1964’te İnönü’ye gönderdiği meşhur mektubunda belirtmişti.

Tehlike Türkiye’nin Başında

1950’lerin sonlarına kadar Sovyetler Birliği mevcut sınırların dışına çıktığı takdirde derhal nükleer silâhlarla mukabele göreceği hususu tamamen Amerika’nın kabul ettiği ve söylediği stratejinin uygulanmasına bağlıydı. Böyle olacağına diğer NATO üyeleri için ne hukukî, ne fiili bir garantisi vardı. Elâstiki mukabele ve kademeli savaş stratejisi kabul edildikten sonra ise üye devletler klâsik silâhlarla yapılacak bir savaşı kendi imkânları ile yürütmek durumunda bırakılıyorlar.

Böylece NATO’nun bizi muhtemel bir Sovyet saldırısına karşı koruduğu efsanesi artık, tevil kaldırmıyacak şekilde, çökmüş oluyor. Ama iş bu kadarla da kalmıyor. NATO, korumak şöyle dursun, tehlikeye atılıyor üstelik. Amerika ile Sovyetler Birliği arasında bir silâhlı çatışmada diğer NATO üyesi ülkeler, en başta Türkiye, kademeli savaşın ilk kademesinin yer alacağı, karşılıklı kuvvet gösterisinin deneneceği bir alan oluyor. Her “kademe”den sonra, diplomatik temas ve müzakerelerin yapılacağı da öngörüldüğünden, Türkiye aynı zamanda bu müzakerelerde bir pazarlık konusu yapılacak. Zaten daha Küba krizi sırasında Türkiye böyle bir pazarlık konusu yapılmış, Küba’dan Sovyet füzelerinin geri çekilmesi karşılığında Amerika, Türkiye’den, kendi füzelerinin bir kısmını kaldırmıştır.

İkinci tehlike, Türkiye’de Amerikan ve NATO üslerinin var oluşu dolayısıyla Türkiye’nin kendi iradesi ve isteği dışında, bir üçüncü dünya savaşına veya mahalli bir savaşa sürüklenebileceğidir. “NATO bölgesel bir anlaşmadır ve Konsey’de kararlar oybirliği ile alınır, bunun için Türkiye’nin bölge dışındaki savaşlara katılması ve kendisi olumlu oy kullanmadan katılması söz konusu olamaz” iddiası geçerli değildir. Dünyanın herhangi bir yerinde patlak verecek bir buhran sonucu Amerika ile Sovyetler arasında savaş başlarsa, Türkiye’deki Amerikan ve NATO üs ve tesislerinin kendisine karşı kullanılmaması için Sovyetler bunları tahrip hareketine geçeceklerdir. NATO, bölgesel bir teşkilâttir, Türkiye de çıkan bu ihtilâfa karışmamıştır diye bu üs ve tesisleri tahripten geri durmayacaklardır her halde!...

Amaç: Amerika’nın Çıkarları!

Bizim politikacıların anlamadıkları veya anlamak istemedikleri bir nokta var: NATO anlaşması ve askeri teşkilâtı Sovyetler Birliği’ne karşı meydana getirilmiştir ama, Türkiye’nin milli güvenliği ve savunması açısından değil, Amerika’nın çıkarları ve savunulması açısından. NATO, Amerika’nın, Sovyetler’le bir üçüncü dünya savaşı ihtimalini göz önünde tutarak kendi topraklarını ve deniz aşırı çıkar ve nüfuz bölgelerini savunmak üzere meydana getirdiği, dünya çapında bir stratejinin bir parçasıdır. Hangi bölgeyi, hangi ölçüde, hangi silâhlarla savunacak? Amerika durumu, stratejisinin bütünü açısından değerlendirip ona göre karar verecektir. Askeri

bakımdan bir bölgeyi “kabil-i müdafaa” görmeyip pekâlâ stratejik çekilme yapabilir. Nitekim Ortadoğu’da savunma hattının Kafkaslardan veya Toroslardan veya Kuzey Afrika’dan geçirilmesi düşünülmüştür Amerika’da.

Kesinlikle göz önünde ve hatırdâ tutulması gereken bir nokta vardır: Amerika, en gelişmiş kapitalist-emperyalist bir devlettir. Dünyanın dört bir köşesinde yatırımları, iktisadî, askerî, siyasî çıkarları, nüfuz bölgeleri vardır. Batı Avrupa devletleri de ikinci, üçüncü vb. derecelerde aynı nitelikte, aynı kategoriden toplumdur. Bu yeni elâstiki ve kademeli stratejiden, Amerika’nın kendilerine yüzdeyüz garanti vermemesinden memnun olmasalar bile, onunla kader birliği etmek zorundadırlar; çünkü aralarındaki rekabete rağmen kapitalizm, bütünüyle bir milletlerarası dünya sistemidir. Bunların karşısında ise Sovyetler Birliği ve onun etrafında kümelenmiş Sosyalist blok vardır. Aradaki rekabet, bizim politikacıların sandıkları ve gösterdikleri gibi iki devletin dünyaya hâkim olma rekabeti ve çatışması değildir; yâni sadece siyasî, askerî nitelikte bir çatışma değildir; iki sosyal sistemin rekabeti ve çatışmasıdır. İkinci Dünya Savaşından sonra Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin, Kıta Çininin, Kuzey Kore, Kuzey Vietnam ve Küba’nın sosyalist toplum tipinde düzenlere geçişi, dünya kapitalizminin alanını daraltmıştır; dünyanın geniş bölgeleri, kapitalizmin ilkel maddeler kaynağı, mamûl maddeler pazarı ve sermaye yatırım alanı olmaktan çıkmıştır. Bu daralma, kapitalizmin müzmin buhranını artırmıştır. Üçüncü Dünya devletleri, millî bağımsızlık ve kalkınma hareketleri içindedirler. Bu toplumların iç şartları, onları sosyalizme, hiç değilse kapitalist olmayan bir yoldan kalkınmaya itelemektedir.

Amerika’nın millî kurtuluş hareketlerine karşı gelişinin, Çan Kay-Şek’i desteklemesinin, Kore’ye, Vietnam’a, Latin Amerika ülkelerine askerî müdahalelerinin altında bu nedenler yatmaktadır. Yeni emperyalizmin gerekçesi de budur; dünya kapitalizmi alanının daha da daralmasını önlemek!...

Türkiye’nin Durumuna Gelince

Türkiye ise Amerika’dan ve diğer Batılı kapitalist ülkelerden ayrı nitelikte, ayrı kategoride bir toplumdur. Türkiye, Amerikan ve genellikle Batı emperyalizminin sömürü ve baskısı altında bulunan ve ondan kurtulmak zorunda ve çabasında olan bir ülkedir. Türkiye’nin, dünyanın başka yerlerinde sömürü ve nüfuz alanları, çıkarları yoktur. Denizaşırı savaşlar verecek, bir üçüncü dünya savaşına taraf olacak bir devlet değildir Türkiye. Saldırı ne yandan gelirse gelsin, yurt topraklarının ilk ânından savunmak durumundadır. Türkiye’nin vereceği savaş emperyalist değil, millî kurtuluş, yurt savunması savaşı olacaktır.

Bu iki türlü savaşın stratejisi, taktiği, silâhlı kuvvetlerinin örgütlenme şekli ise birbirinden tüm başkadır. Nitekim NATO, bizim kalabalık bir kara ordusu meydana getirmemize, hava, hele deniz kuvvetlerimizi ihmal etmemize yol açmıştır. Oysa Türkiye’nin, kendi savunması bakımından daha küçük, ama çok daha iyi donatılmış, hareketli, vurucu kuvveti etkin ve halkla işbirliği ve dayanışma yapabilecek bir kara ordusuna ihtiyacı vardır. NATO stratejisinde bizim deniz kuvvetlerimize Karadeniz’in, Yunanistan’a ise Ege denizinin savunulması görevi verilmiştir. Oysa Türkiye, Ege denizi ile de çok yakından ilgilidir ve güneyde, Akdeniz’de de savunu-

lacak kısılları vardır.

Hem NATO stratejisine, hem de kendi milli savunmasına göre silâhlı kuvvetlerini örgütlemek ve donatmak ise Türkiye için maddeten imkânsızdır. Nitekim şimdiye kadar silâhlı kuvvetlerimizi NATO'nun -tabii, aslında Amerika'nın- isteklerine göre örgütleyip donattığımız halde, 1968 Millî Savunma bütçesi raporunda belirtildiğine göre, silâhlı kuvvetlerimiz "NATO standardı"na veya "kabul edilebilir asgarî standart"a erişmiş değildir. NATO standardına erişebilmek için gerekli görülen para 29 ile 37 milyar lira arasında tahmin olunmaktadır. Yine aynı rapora göre, Millî Güvenlik Kurulu, 1965'te sefer stokları için bütçede ödenek ayrılmasına karar verdiği halde bu ödenekler bugüne kadar tahsis olunamamıştır. Bir ordunun elindeki silâh ve araçların stokları yoksa, bunların savaşta pek bir işe yaramayacağı âşikârdır.

Beylik Tekerlemeler

Deniliyor ki, Rusya, tâ Çarlık zamanından beri sıcak denizlere, bu arada Akdeniz'e inmek politikası gütmüştür; 1945'te de Boğazlar üzerinde taleplerde bulunmuştur; NATO'dan çıkarsak Rusya bize saldırır. Unutuluyor ki, Rusya bunu yapmak istemiştir ama yapamamıştır. Osmanlı İmparatorluğunun en zayıf zamanında yapamamıştır; 1945'te henüz NATO ve Amerikan yardımı yokken, askerî müdahale ile taleplerinin arkasını getirmemiş, getirememiştir. Akdeniz'e inmemek de, Sovyetler Birliği'nin, Avrupa'nın en geri kapitalist ülkesi olmaktan elli yıl zarfında dünyanın ikinci süper devleti haline gelmesini engellemiştir. Yurt savunması veren millî kurtuluş savaşlarının saldırgana, istilâcıya ne belâlı işler açtığını Sovyetler Birliği de, bütün dünya da bilmektedir. Vietnam savaşı, bir ibret dersi olarak, gözler önünde durmaktadır. Türkiye'nin ise bir saldırı vukuunda sonuna kadar savaşacağına kimsenin şüphesi yoktur.

Kaldı ki, bugün Sovyetler Birliği'nin temel politika ilkesi "barış içinde bir arada yaşamak"tır. Bunu bir aldatmaca saymak, politikadan hiç anlamamak demektir. Sovyetler'in görüşü şudur: insan toplumlarının evriminde sosyalizm, kapitalizmin yerini alacaktır; zaman, sosyalizmin lehine işlemektedir. [19]17 Ekim ihtilâlinde ve dünyanın önemli kısmının sosyalist düzene geçişinden sonra sosyalizmin bu tarihsel zaferi, bir dünya ihtilâline veya bir üçüncü dünya savaşına lüzum kalmadan gerçekleşecektir. Sovyetler Birliği bilim, fen ve teknikte Amerika'yı geçmiştir. Şimdi amaç, üretimde, emekçi kütlelerin hayat seviyesi konusunda Amerika'yı geçmek, refah bakımından da sosyalist toplum düzeninin üstünlüğünü ispat etmektir. Bunun için, tahripleri İkinci dünya Savaşınınkinden de kat kat fazla olacak nükleer bir savaştan kaçınmak gerekir.

İşte bunun içindir ki Sovyetler Birliği, hiçbir ihtilâfta, meseleyi, Amerika ile silâhlı bir çatışmayı gerektirecek noktaya getirmemekte, hiçbir mahallî savaşa fiilen katılmamaktadır.

"Bir üçüncü dünya savaşı olursa, Türkiye, jeopolitik durumu yüzünden, nasıl olsa bu savaşta kaçınmayacak" görüşü de yanlıştır. Jeopolitik durumun önemi, bilâkis, Türkiye'ye, iki karşıt gücü dengelerip, savaşın, askerî blokların dışında kalmak imkânını vermektedir; nitekim İkinci Dünya Savaşında böyle olmuştur.

Türkiye'nin çıkarı, bir üçüncü dünya savaşının ve bölgede yer alabilecek mahallî savaşların dışında kalmaktır ve dışında kalabilir. Ama NATO ittifakı ve teşkilâtı içinde oldukça, Türk topraklarında Amerikan ve NATO üsleri ve tesisleri bulunduğu, bu çeşit savaşlara istemeden bulaşması tehlikesi de büyüktür.

Bütün Mesele: İktidarı Bırakmamak!

Geçmişteki iktidarların Amerika'ya abanmalarının, NATO'ya girişlerinin ve şimdi ki iktidarın NATO'da kalmakta ısrarının temelinde askerî nedenler ve mülâhazalar değil, politik, ekonomik nedenler yatmaktadır. Bizim yerli burjuvazi, kendi gücü ve imkânlarıyla ülkeyi sanayileştirip kalkındıramayınca, millî pazarı geliştiremeyince, kapıları yabancı sermayeye, şirketlere, dış kredilere ve bunların arkasındaki devletlerin askerî, siyasî nüfuzuna açmıştır. Egemen sınıflar -komprador ticaret ve sanayi burjuvazisi, toprak ağaları-, bu desteği kaybettikleri gün içte de iktidarı kaybedeceklerini, bugünkü çıkarlarına işleyen kapkaççı düzeni sürdüremiyebileceklerini, Türkiye'nin sosyalizme yöneleceğini bilmektedirler. İkili anlaşmalar, NATO, Türkiye'nin Kapitalist Dünya ile iktisadî, malî ilişkilerinin askerî cephesidir. NATO'ya Ortak Pazar'a giriş ve kalış kararı, Türk egemen sınıflarının Batı Burjuvazisi ile kader birliği etme çabalarıdır.

Ama şimdi, Türk egemen sınıfları ve onların partileri bir çelişki ve tereddüt içindedirler. Kıbrıs sorunu, Türkiye'ye saldırı ve savaş ihtimalinin kuzeyden başka bir yönden de, NATO üyesi bir devletten de gelebileceğini göstermiştir. Suriye'nin Hatay üzerindeki iddiaları da güney sınırlarına önem kazandırmaktadır. Onbeş yıllık NATO üyeliği, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin ne yönlerden zaafa uğratıldığını açığa çıkarmıştır. Türkiye ne kuş, ne deve olmuştur; ne NATO standartlarına uygun bir silâhlı güç meydana getirilmiş, ne kendi millî güvenliği bakımından gerekli bir silâhlı kuvvetler bünyesine ve donatımına sahip olabilmıştır.

Şimdi, millî savaş sanayimizi geliştirmek için iki yıldır bütçeye ödenek konmaktadır. Atatürk zamanında geliştirilmesine başlanan savaş sanayimiz, NATO'ya girdikten sonra ihmal edilmiş, durdurulmuştur. İki yıldır konan ödenekler ise, bir millî savaş sanayiinin kurulması ve geliştirilmesi için yetersizdir. Ağır bakım ve onarım atölyeleri ve bazı hafif silâhların imâlî amacına mâtuftur. Gerçek bir millî savaş sanayinin kurulması, gerçek bir sanayileşmeye, ağır makine ve kimya sanayinin kurulmasına bağlıdır. Bu ise bir iç ekonomik düzen, iç politika sorunudur.

Yabancı sermaye ile işbirliği ve ortaklık eden, Türkiye'yi dış yardımlara dayalı özel sektörcü yoldan kalkındırmayı öngören iktidarlar ne içte gerçek bir sanayileşmeyi başarabilirler, ne de tam bir millî bağımsızlığı gerçekleştirebilirler. Bunu ancak emekçi sınıfların sosyalist iktidarı yapabilir. Bu nedenle de, millî bağımsızlık için mücadele, aynı zamanda sosyalizm için mücadeleyi gerektirmektedir.

Forum, Sayı 335, Mart 1968